

člun, který by zabezpečil současně i přepravu obsluhy a neodděloval ji od bojové techniky.

Při přechodu vodního toku nebude přeprava dělostřelectva probíhat pouze na jednom typu přepraviště. Podle situace bude přeprava uskutečňována současně jak na

mostních, tak i na brodových a plavidlových přepravištích, nebo bude přecházet z jednoho druhu přepraviště na jiný.

Je proto nutné, aby dělostřelectvo zvládlo všechny druhy přeprav a bylo dobře připraveno a vybaveno pro brodění všeho druhu.

Organizace a provádění přesunů na velké vzdálenosti k zasazení do útoku z chodu

(VM č. 5/1960)

Podplukovník Jaroslav Šebek

Autoři se ve svém článku zabývají značně podrobně i otázkou ženijního zabezpečení. I když jejich závěry jsou vcelku správné, je třeba v některých částech je blíže objasnit. Autoři rozebírají organizaci a provádění přesunů armády. Mluví-li o zvláštnostech zabezpečení tohoto úkolu, říkají, že ženijní zabezpečení bude zpravidla nutno provést jen organickými ženijními jednotkami v součinnosti s orgány civilní správy a že pomoc vyššího štábu (HV, F) bude jen minimální. Je správné, že si autoři pro svoje rozvahy volí ten nejobtížnější příklad. Dříve platila zásada, že zasazovaný svazek či svaz bude až na čáru zasazení zabezpečovat nadřízený orgán a síly a prostředky zasazovaného budou využívány až při vlastním zasazení. Do těchto vžitých zásad však byly vneseny podstatné změny stále vzrůstajícím počtem atomových zbraní, používaných na obou stranách a v neposlední řadě i použití raket, které mohou zasáhnout prvky sestavy nepřítele na libovolnou vzdálenost. Dříve, kdy s ohledem na omezené možnosti nepřítele, působit účinnými prostředky do našeho týlu, bylo možno pohodlně upravovat cesty pro zasazovaný svazek či svaz až na čáru zasazení pěčí nadřízeného orgánu, aniž by zasazovaný svazek či svaz byl nucen provádět na upravených osách přesunu některé další větší úpravy. Soudobé podmínky, jak bylo zdůrazněno již výše, ovlivnily charakter ženijního zabezpečení dalekých přesunů natolik, že na zabezpečení armády druhého sledu se nebude podílet již pouze front (HV), jak tomu bylo dříve, a že ani neponese plnou tíži zasazovaná armáda, ale že se na plnění tohoto úkolu budou podílet i ty armády prvního sledu, ježimž pásmy dojde k zavedení

druhosledové armády. To znamená, že na zasazení druhosledové armády se budou v podstatě podílet složky tří. To si vynutila okolnost, že s ohledem na rychle se měnící situaci na frontě může dojít ve velmi krátkých časových lhůtách ke změnám čáry zasazení, a to jak ve směru frontálním, tak i do hloubky a dále i ta okolnost, že může dojít k narušení či zavalení os přesunu, které byly již upraveny, a to takovými zátarasy, které si v mnoha případech vynutí i zásah sil a prostředků přesunujících se svazků. Tak na příklad pouze vzdušným výbuchem atomové pumy ráže 20 KT může dojít k úplnému a částečnému zavalení cest porosty v prostoru o průměru zhruba 6 km. Vezmeme-li v úvahu podmínky západoevropského válčičtí, pak tím může být ohrožen provoz na dvou osách. Je jisté, že snahou každého nadřízeného orgánu bude s ohledem na budoucí úkol zasazovaného svazku či svazu, aby se ten z prostředků, které si veze s sebou pro zabezpečení vlastní bojové činnosti, vyčerpá co nejméně. Je to pochopitelné již i z toho důvodu, že doplnění přesunujícího se svazku či svazu dalším materiálem a prostředky bude velmi omezené, nehledě již k tomu, že s ohledem na co největší odlehčení vojsk bude těchto prostředků téměř vždy nedostatek.

Poněvadž na opatřeních k zabezpečení přesunů armády na velké vzdálenosti se budou zpravidla podílet tři složky mimo složky civilní, je třeba provést taková organizační opatření, která by v maximální míře zabezpečila využití možností všech těchto složek, čímž budou vytvořeny příznivé podmínky k včasnému zasazení přesunující se armády.

Jakým způsobem se budou na zabezpečení přesunu armády na velké vzdálenosti jednotlivé složky podílet?

Front (HV) bude v pásmu přesunu druhosledové armády organizovat úpravu silniční sítě tak zvaným teritoriálním způsobem, což znamená, že úprava silniční sítě nebude prováděna pouze po směrech, jak tomu bývá na stupni armáda a níže, ale bude prováděna úprava všech cest v daném prostoru, což zabezpečí v případě potřeby rychlý přechod z jedné komunikace na komunikaci druhou.

Při provádění teritoriální úpravy cest v daném prostoru nebude měřítkem rozloha prostoru, ale bude to vedle hustoty silniční sítě hlavně počet a charakter citlivých míst, jejichž vyřazení by znemožnilo provoz po silniční síti v daném prostoru. Tímto způsobem budou pak upravovány cesty zpravidla až po zadní hranici armádního týlu prvosledových armád. Od této hranice až na čáru zasazení bude pak úprava cest prováděna pouze po směrech, a to tak, že pro každý svazek prvního sledu bylo by účelné mít nejméně tři osy přesunu. Hustota silniční sítě na západoevropském válečnickém požadavku plně vyhovuje. Kromě těchto cest je třeba mít na každý svazek prvního sledu pokud možno po jedné ose záložní, aby v případě vyřazení některé z určených os pro přesun byla možnost přechodu na osu záložní.

Se zřetelem k těmto opatřením je nutno rovněž počítat se zabezpečením cest rokádních, které by tento manévru umožnily. Cesty rokádní je nutno volit nejen tam, kde osy přesunu přetínají význačnější terénní překážky, jako jsou větší řeky a horská pásma, které představují nejzávažnější překážku rychlého přesunu, ale i tam, kde to silniční síť dovolí, aby bylo zabráněno zdlouhavým objezdům.

Tyto rokády je třeba volit na takové vzdálenosti před přirozenou překážkou, která by zabezpečovala, že nedojde k jejich zavalení při úderu na přechody přes přirozenou překážku. Bude to zpravidla ve vzdálenosti větší než 5 km. Při zabezpečování přesunů bude hrát pro jejich uskutečnění ve stanoveném čase významnou úlohu i kvalita cest.

Poněvadž armáda druhého sledu frontu bude zasazována na směr hlavního úderu frontu a úspěch jejího zasazení a vedení útočné operace bude v podstatě řešit úspěch útočné operace, je třeba, aby již při zavádění armády druhého sledu na čáru zasazení byly vytvořeny ty nejpříznivější

podmínky. Proto pro přesun svazků armády druhého sledu musí být voleny ty nejlepší cesty, které budou v určeném pásmu přesunu. Budou to zpravidla silnice první a druhé třídy, které umožní provedení přesunů ve vysokých tempích. Při plánování přesunů na velké vzdálenosti je nutno si uvědomit, že každé sejití na méně kvalitnější cestu bude mít za následek nejen snížení tempa přesunu, ale i značně větší spotřebu pohonných hmot, které bude nutno doplňovat, což se nepříznivě projeví na zásobování pohonnými hmotami. Proto musí být snahou, aby pro přesun svazků na velké vzdálenosti bylo pokud možno co nejméně využíváno takových cest, jako jsou cesty polní a lesní. Rovněž tak je nutno správně chápat význam objížděk. Jak je všeobecně známo, zřizují a vytvářejí se objížděky v prostoru takových míst, které mohou být snadno vyřazeny údery atomových zbraní a které představují pro tyto zbraně výhodné cíle. Vezmeme-li v úvahu, že na západoevropském válečnickém zhruba po 50 km bude jeden větší komunikační uzel, který bude představovat vhodný cíl pro provedení atomového úderu, pak při délce osy z prostoru rozptylu do prostoru denního odpočinku zhruba o délce 200 km, budou taková místa nejméně čtyři. Jestliže každá objížďka bude zhruba o 50–70 % delší než osa průjezdu, pak při objížděce úseků o délce kolem 9 km se osa přesunu prodlouží nejméně o 24–30 km, což bude představovat nejméně 1–2 hodiny jízdy navíc. I s touto okolností je nutno při plánování dalekých přesunů počítat, aby i za těch okolností, kdy vojska přesunující se svazků budou muset v případě nutnosti objížděk využít, dostaly se ve stanoveném čase do prostorů denních odpočinků nebo na čáru zasazení.

K zabezpečení rychlého zahájení přesunů ať již do prostorů denních odpočinků nebo na čáru zasazení, je nutno prostory rozptylu nebo prostory denního odpočinku volit v takových prostorech, které by nejen poskytovaly dobré maskovací podmínky, ale kde by byla v požadované hustotě i silniční síť. Prostory, které se vyznačují poměrně chudou silniční sítí, jsou pro tyto prostory málo vhodné, poněvadž v případě provedení atomových úderů na vojska v prostoru denních odpočinků, budou je moci vojska obtížněji opustit, než by tomu bylo za podmínek husté a dobře rozvinuté sítě cest.

Jak bylo řečeno již dříve, bude nutno k zabezpečení přesunu armády druhého sle-

du zabezpečit a vyčlenit ty nejlepší cesty. Poněvadž právě po těchto cestách bude uskutečňován přísun frontem a dále i armádami prvního sledu, je třeba, aby i s týlovými složkami byly přesně dohodnuty jak cesty, po kterých se budou svazky armády druhého sledu pohybovat, tak i časy, ve kterých budou k tomuto účelu vyhrazeny a kdy je nutno je uvolnit.

Síly a prostředky frontu, které v prostoru od zadní hranice týlového prostoru armády k čáře zasažení budou provádět úpravu cest, určených k zabezpečení zasažení armády druhého sledu po směrech, budou tuto úpravu provádět zpravidla před čelý přesunujících se vojsk.

Přechod přes přirozené překážky — řeky bude uskutečňován hlavně již po nízkovodních mostech, kterými byly nahrazeny mosty na plovoucích podporách. S ohledem na možné vyřazení těchto přepravišť bude nutno, aby k řekám byly předsunuty i přepravní prostředky druholedové armády. Vedle souprav druholedové armády budou zde soustředěny i soupravy ze zálohy frontu. U řek, které jsou vhodné pro brodění, je třeba, aby kromě mostů byly zde vytvářeny i brody, které jsou v podstatě nejméně zranitelným druhem přepravy. Jejich nevýhoda spočívá v tom, že přesunová rychlost brodem proti přesunové rychlosti po mostech na plovoucích podporách je až trojnásobně menší a po mostech nízkovodních pak 5—6násobně menší. Z toho důvodu bude nutno každý nízkovodní most zabezpečit nejméně 2—4 přepravišti brodovými, při čemž každé s 1—3 brody.

Závažným problémem zůstává přechod takových přirozených překážek, jakým jsou horská pásma. Sem, do důležitých horských přechodů a průsmyků, budou frontem předsunovány jednotky, jejichž součástí budou jednotky ženijních strojů, které budou provádět údržbu pouze na určitém úseku. Bude to zpravidla celý přechod nebo průsmyk. Mimo to je třeba organizovat průzkum k vyhledání co největšího počtu objezdů silničních směrů.

Při předsunutí sil a prostředků armády druhého sledu do těchto prostorů je nutno dbát na to, aby nedošlo při průchodu svazků armády těmito místy k odtržení těchto prostředků, hlavně pak souprav natolik, že by to činilo potíže s jejich opětným zařazením na určeném místě v bojové sestavě.

Druhou důležitou složkou, která se bude podílet na zabezpečení provedení dalekého

přesunu druholedové armády, budou armády prvního sledu, jejichž pásmo činnosti bude druholedová armáda zaváděna.

Při součinnosti musí být přesně stanoveno, od které čáry a až po kterou čáru a které silniční tahy zabezpečí prvosledové armády a po jakou dobu musí být tyto tahy uvolněny pro přesun svazků druholedové armády.

Armády prvního sledu budou provádět úpravu silničních tahů opět po směrech.

Přesunující se armáda bude pak provádět úpravu os přesunu pouze v těch případech, jestliže dojde k jejich poškození či zatarasení již v průběhu samého přesunu. Velmi nepříjemnou překážkou zde budou stromové závaly. Vyplyvá to již i z toho, že pouze asi kolem 30 % cest nebude procházet porosty, tj. že neprochází zalesněnými úseky, nebo že není obrostlé stroťadím. Na západoevropském válcisti pak to jsou zpravidla dálnice anebo polní cesty, které však poměrně značně snižují přepravní rychlost a při deštivém počasí si vyžadují rozsáhlé úpravy k jejich zpevnění. Proto při plánování přesunů na velké vzdálenosti je nutno volit takové cesty, které pokud možno nejsou obrostlé, a přihlížet i k roční době a meteorologickým podmínkám.

Na úkolech, které bude plnit k zabezpečení vysokého tempa přesunu armády druhého sledu, nebudou se podílet pouze jednotky a útvary ženijní, ale tyto úkoly budou v podstatě záležitostí všech druhů vojsk.

Budou to hlavně motostřelecké jednotky a útvary, které budou zesilovat jednotky a útvary ženijní. Budou to i jednotky a útvary ostatních druhů vojsk, které musí být připraveny v případě nutnosti provést těmi prostředky, které si vezou s sebou, uvolnění cest a své samovyproštění, jestliže dojde k případnému zavalení cesty na směru jejich postupu. Proto jejich vozidla je třeba vybavit trhavinami, kterými by byly nejen schopny zajišťovat si ochranu před ničivými účinky atomových zbraní, budováním okopů, ale kterými by byly schopné si uvolňovat i cestu. V soudobých bojových podmínkách, kdy je nutno dosahovat velkých přesunových rychlostí a maximálních průjezdných rychlostí na úsecích zamořených vysokou úrovní radiace, je nutno právě těmto otázkám přípravy vojsk věnovat tu pozornost, jakou si tyto skutečně zasluhují.

Důležitou otázkou zůstává i otázka maskování přesunů. V současné době se

k tomuto účelu používají koutové odrážače. Tyto prostředky musí být na těchto osách umístěny nejméně jeden den předem, aby si na ně nepřítel do určité míry zvykl. Provádět maskování pomocí koutových odrážačů těsně před zahájením přesunu nemá žádný smysl, poněvadž tyto zrovna tak poutají pozornost lokátorů jako skutečné cíle.

Rozsah maskování bude pak záviset na dosahu pozemních lokátorů. Bude to zpravidla zhruba do 20 km od předního okraje fronty. Je nutno proto zvážit, zda nebude lépe pomocí koutových odrážačů vytvořit celé klamné směry, čímž bude pozornost nepřítel rozptýlena.

Maskovací opatření budou pak provádě-

děna v rámci operačního maskování péčí frontu.

Kromě těchto složek budou se na zabezpečení dalekých přesunů armády druhého sledu, jak autoři správně zdůraznili, podílet i složky mimovojskové, ať již půjde o složky MV, nebo ministerstva dopravy. Na úpravě cest se budou však v široké míře podílet i jednotky a útvary týlu.

Je proto nutno, aby při plánování dalekých přesunů byly všechny tyto podmínky a možnosti zváženy tak, aby jich mohlo být organizovaně využito v co nejširší míře.

Cím lépe bude všech možností k zabezpečení přesunu v daném prostoru využito, tím úspěšnější bude možno přesun uskutečnit.

Některé problémy materiálního a technického zabezpečení armádní útočné operace

(VM čís. 6/60)

Major Miroslav Gregorovič

V článku pplk. CSc. Olivy mě zaujaly některé dobré názory, jejichž realizace může odlehčit vojska a zvýšit jejich manévrovost. Na druhé straně chci se vyjádřit k otázkám tankového zabezpečení vojsk, které má své zvláštnosti a nelze je řešit způsobem, jak navrhuje autor.

★ ★ ★

Vyprošťování a odsun poškozených tanků. V této otázce jde o to, co mají vojska všechno dělat? Většina vyprošťovacích prostředků je u útvarů a svazků a i v budoucnosti u nich zůstane. Proč tomu tak musí být? Tanková technika je využívána v prvních sledech sestav vojsk. Je složitou a drahou technikou a nelze ji při poškození zanechávat na bojišti. Zvláště ne v soudobém boji, kdy bude docházet k rychlému střídání druhů bojové činnosti, v nichž bude terén s poškozenou tankovou technikou přecházet do rukou hned té, hned oné bojující strany a kdy se budou pohybovat po bojišti zbylé skupiny nepřítel. Bylo by nerozumné mít v počátečním stavu útvarů a svazků vyprošťovací tanky jen pro pomoc uvázným bojeschopným tankům.

V armádě může být za den 10 % ztrát, z nichž může být 75 % návratných. Počítáme-li, že v armádě je 1000 tanků, pak ze 75 návratných tanků je nutno zpravidla

90 % (68 tanků) za den vyprošťovat a odvést do úkrytu. Nemám na mysli odsun do hnízd nebo shromaždišť poškozené techniky. Neprovádět odsun poškozených tanků z bojiště by mohlo vést k tomu, že by se mohl zmenšit počet nenávratně ztracených tanků z 25 % až na 90 %. V útočné operaci se musí rovněž počítat s tím, že je rozhodující provádět opravy tanků na bojišti a včas je vracet znovu do boje. Bojová činnost nekončí jednou útočnou operací. Po deseti dnech bojů by armáda při odstraňování jen poruch a běžných oprav u svazků mohla mít také jen 300–400 tanků (z původních 1000). S tímto počtem by asi nebyla schopná k zasazení do další útočné operace.

Obdobně je tomu i u obrněných transportérů, které mají svůj podíl na pohyblivosti vojsk a možnosti vést rychlé operace v podmínkách použití ZHN. Počet je přibližně stejný. Ztráty možno předpokládat menší. Pracnost jejich oprav bude rovněž